Nr 93

KURYER LITEWSKI

w Wilnie w Piątek dnia 3 Sierpnia v. s. 1823 Roku.

Królestwo Polskie.

Po województwach gradobicia zrządzają niesłychane klęski. Dnia 17 lipca w obwodzie opoczyńskim województwie sandomier: na rozległości przeszło 10ciu mil kwadr. pomiędzy miastem *Opocznem*, wsiami *Studzianą*, *Wielką Wolą* i *Sulejowem*, grad nadzwyczayny, spadły w przeszło 15 posiadłościach wieyskich, zniszczył zupełnie zboża tak ozime jako i jare, przez co blisko 2.000 dusz utraciło owoce swey pracy. Grad ten z tak nadzwyczayną gwałtownością nastąpił, jakiey od dawna nie pamiętają. Wiele zabudowań gospodarskich zburzył; w innych okna potłukł, trzodę mieyscami pokaleczył lub zniszczył, a nawet chłopca 17stoletniego zabił, i kobietę z dziecięciem potłukł. We wsi *Cyganowie* i innych gminach obwodu kalwaryyskiego, w województwie augustowskiem, grady sprawiły także znaczne szkody. Oprócz gradu wielkości *jaja gęsiego*, we wsi *Cyganowie* spadła nadto bryła lodu, ważąca blisko cetnar. O ilości spadłego lodu wnosić można stąd, że w mieyscach, do których słońce nie dochodziło grad do 3go dnia na gruncie widzieć się dawał.

Francya.

Paryż, dnia 21 lipca.
(*z Gazety Warszawskiey.*)

W jednym z tuteyszych dzienników czytamy, iż z odezw jenerała *Morillo* i *Quiroga* oraz listu pierwszego do drugiego, pokazuje się, że *Morillo*, któremu rząd konstytucyyny nie bardzo ufał, miał sobie przydanego jenerała *Quiroga*, aby postępowanie jego uważał. Gdy *Morillo* ułożył wiadomy swóy plan względem Galicyi, chciał się bez wątpienia pozbyć *Quirogi*, którego znał przywiązanie do konstytucyi i stanów. Wezwał go więc na zgromadzenie, któremu doniosł o zamyśle swoim, a *Quiroga*, miarkując, iżby został uwięzionym, gdyby się sprzeciwił, przyjął ofiarowane pieniądze i obiecał opuścić Hiszpaniją. Widząc się zaś wolnym, oświadczył się za dawną swoją stroną. Następne stąd skutki są wiadome, a dalsze przyszłość okaże.

Pan *Martignac*, były kommissarz cywilny przy Xiążęciu *Angoulême* i rejencyi hiszpańskiey, przybył tu z *Madrytu*.

Nuncyusz Papiezki przy Królu hiszpańskim wyjechał z *Bordeaux* do *Madrytu*, gdzie urzędować będzie przy rejencyi hiszpańskiey.

Słychać, iż rejencya madrycka chce pożyczyć kilka milionów franków u bankierów francuzkich.

Woysko odwodowe, pod dowództwem marszałka *Lauriston*, urządzone w Bajonnie, składa się z 10 półków piechoty blisko po 1,600 ludzi w każdym, i 4 półków jazdy po 600 ludzi.

Paryż, dnia 21 lipca.
(*z Korrespondenta Warszawskiego.*)

Pewna liczba młodych adwokatów zwykła była zgromadzać się w jedney sali szkoły prawa, dla rozprawiania w przedmiotach prawnych i ćwiczenia się w ustnem wprowadzaniu sprawy. Te zgromadzania się są teraz zakazane, i tylko w przytomności prezesa odprawiać się mogą.

W roku zeszłym skazany został pewny mieszkaniec departamentu Gers, za zabóystwo na galery do śmierci, po poprzedniem spiętnowaniu i staniu pod pręgierzem. Późnieyszém śledztwem wykryto, iż obwiniony poniosł tę karę dla uratowania oyca swojego. Przywrócono go więc do honoru, uwolniono od kary i do czworga dzieci powrócić dozwolono.

Listy z *Barcellony* zapewniają, że naywiększa spokoyność w tém mieście panuje. Artykuły żywności są tanie i obficie dostarczane. Kiedy marszałek *Moncey* czyni dalsze poruszenia celem zamknięcia *Barcellony*, tym czasem jenerałowie *Milans* i *Llobera* opuścili miasto i zajęli stanowiska w otwartem polu. Główna kwatera konstytucyonistów przeniesioną została d. 5 b. m. z *Panadel* do *Villa Franca*. Jenerał porucznik *Curial* stoi w *Padelona* tak, iż w każdym razie może strzedz linii od *S. Andre* do *S. Adrian*, i bronić brzegów morskich.

Zrobiono tu zakład o 2000 luidorów, iż papiery skarbowe nasze podniosą się d. 3 sierpnia do 93 za sto, i że chorągiew francuzka powiewać będzie tego dnia na murach *Kadyxu*.

Zaszły znowu liczne odmiany: złożono z urzędu 22 prefektów, a dwóch prosiło o uwolnienie od obowiązków. Na ich mieysce przywrócono dziesięciu, którzy za ministeryum Pana *Decazes* na tych urzędach zostawali. W ogólności zaszło w tych czasach zmian 45 w urzędach prefektów.

D. 24. Major jeneralny woyska pireneyskiego do ministra woyny. Z *Madrytu* d. 18 lipca: „Ponieważ niedobitki korpusu jenerała *Lopez Bannos* utworzyły mały oddział w okolicy *Puebla*, gdzie kilka małych portow ułatwiały przesyłanie potrzeb różnych do *Kadyxu*, przeto jenerał *Bourmont* wyprawił tam oddział pod dowództwem Margrabiego *Conflans*. Po kilkodniowym przyśpieszonym pochodzie, nieprzyjaciel pomimo ciągłego cofania się, dopędzony pod *Trigueros*, chciał na pozor czoło stawić, lecz za pierwszem daniem ognia strzelców naszych, w rozsypkę poszedł. Półkownik *Conflans* udał się z takim pośpiechem do *Ayamonte*, iż uciekający dowódca nie zdążył zabrać swoich papierów. Twierdza *Ayamonte* dobrze opatrzona w broń i inne potrzeby dostała się w ręce nasze. Załoga składała się po większey części z artyleryi; oficerowie uciekli, a żołnierze z radością się oddalili oświadczając, iż Królowi służyć pragną. Odesłano ich do *Sewilli*. Udał się potém półkownik *Conflans* na rozpoznanie małey twierdzy *Paymago*, położoney przy wniyściu pomiędzy góry, gdzie się spodziewać należy znacznego zapasu potrzeb wojennych.

Dnia 26. Dzienniki angielskie *Morning Chronicle*, *Times* i *Sun*, są we Francyi od dnia dzisieyszego zakazane.

Minister interessów zagranicznych, znaydującym się w *Paryżu* posłom zagranicznym, doniosł przez notę okolną, że twierdze *Kadyx*, *Barcellona*, *Santona* i *San Sebastian*, są zamknięte przez okręty wojenne francuzkie, przeto wszelkie zagraniczne okręty, chcące do tych portów zawinąć, zabrane, a w razie potrzeby skonfiskowane zostaną.

Twierdza *Peniscola* jest ściśle opasana od korpusu rojalistów hiszpańskich; wezwaną także zo-

stała od morza, aby się poddała, lecz dowódca jey, jeden z sędziów nieszczęśliwego jenerała *Elio*, nie przyjął wezwania, lęka się bowiem złych skutków dla siebie, gdyby wpadł w ręce rojalistów.

Dziennik *Rozpraw* donosi, że rząd posłał Papieżowi do Rzymu łóżko mechaniczne, wynalezione i doświadczone we Francyi, służące dla osób, które nogę złamały. Wynalazek ten nie jest dotąd we Włoszech znajomy. Z tego powodu gazety paryzkie umieściły, że nie dawno w *Paryżu* 85letni starzec, za pomocą tego łóżka, wyleczony został ze złamania nogi.

Bajonna dnia 12 lipca.
(z Gazety Warszawskiey)

Listy z *Sewilli* donoszą o powiększeniu się gierylasów, i zbliżeniu się ich do tego miasta.

Osada w *Pampelunie* sprzątnęła zboże z pól przyległych twierdzy, i ztąd zaszło kilka utarczek z woyskiem trzymającem tę twierdzę w zamknięciu. Nie mamy dokładney wiadomości o wystrzałach, które tu przed dwoma dniami słyszano w stronie *St. Sebastian*. Wczora przeszło tędy 20 wozów z prochem do woyska w Hiszpanii. W zbrojowniach pracują z pośpiechem i leją kule.

Nowo mianowany francuzki poseł Xiąże *Polignac*, przybywszy do *Dower*, nie był, jak zwyczaynie, z zamku witany.

Dnia 19 lipca postawiono uroczyście w Alfort kamień węgielny na założenie szkoły lekarskiey dla bydła.

HISZPANIJA.

Madryt dnia 20 lipca.
(z Korrespondenta Warszawskiego).

W *Kadyxie* wychodzi jeszcze 6 gazet, lecz te nie mając związków z prowincyami, tworzą liczne wiadomości, nadając im zawsze pomyślny obrót dla swojego stronnictwa. I tak jeden z tych dzienników prowadzi Pana *Wilson* w 75 t. woyska do Madrytu; powiadą, iż odebrał tę stolicę i ścigał francuzów aż pod *Bordeaux*.

Skazani na wygnanie do *Ceuty* rojaliści usiłowali wzniecić powstanie, opanowali już nawet jednę z bram warowni, gdy gubernator tameczny *Alvar Chacon*, dowiedziawszy się o tém, kazał 40 z nich rozstrzelać, a podeyrzanych jenerałów Józefa *O'Donel*, *Iberra*, *Gatzelu* i *Lacerda* kazał do Gibraltaru zawieźć.

Riego umieścił w dzienniku *Expectador* korrespondencyą swoję z ministrami. Nie chciał objąć poddowództwa nad woyskiem andaluzyyskiem (które już znikło), oświadczył jednak, iż jest gotów prowincye przebywać i umysły ludu pobudzać, jeżeli mu dadzą 1500 piechoty, 200 jazdy i 100,000 piastrów. Minister woyny usprawiedliwia się, iż te środki są trudne do wykonania. *Riego* przeciwnie powiada, iż to odmówienie pochodzi ze złey chęci ministra.

Deputowany *Moreno-Guerra* umieścił w jedney z gazet swóy testament polityczny, w którym oświadcza, że opuścił wyspę kadyxką, gdy wszelkie usiłowania w przywróceniu do ministeryum Pana *Florez Estrade* i jego kolegów nadaremnemi się okazały, i gdy jemu samemu przeciwne wolności stronnictwo niebezpiecznem się stało. Jedyny sposób uratowania *Kadyxu*, powiada, jest to, aby jenerałowi *Riego* dowództwo woyska andaluzyyskiego powierzyć: bo jeżeli *Kadyx* samemu sobie zostawionym zostanie, tedy uledz będzie musiał.

PORTUGALIA.

Lisbona, dnia 4 lipca.
(z Korrespondenta Warszawskiego.)

Król wydał tu następującą odezwę: „Chcąc dać nowy dowód mego zadowolenia tym wszystkim oficerom dywizyi jenerała Hrabi *Amarantego*, którzy nasam przód przywiązanie do królewskiey moiey osoby okazali, a razem i tym, którzy równie szlachetnym ożywieni duchem, przyłączyli się poźniey do jego dywizyi, dla oswobodzenia narodu z jarzma anarchii, narzuconey przez niespokoyne stronnictwo; po przeyrzeniu przełożoney mi przez ministra woyny imienney listy oficerów teyże dywizyi, nadaję z nich każdemu złoty medal, mający na jedney stronie napis *Heroica fidelida de Trasmontana*, a na drugiey królewskie moje popiersie. Oficerowie niżsi, kadeci i osoby prywatne, dostaną również medale srebrne.

TURCYA.

Od granic tureckich dnia 17 lipca.
(z Korrespondenta Warszaw.)

Grecy uważają z radością, iż wielkie wypadki na stałym lądzie i działanie turków, pomyślny dla nich wezmą obrót. Przednie straże tureckie są w Bodonizy ku Termopilom.

Doniesienia, zasługujące na zupełną wiarę, nadesłane z Trypolizzy pod d. 16 maja, kreślą nader pomyślny obraz stanu sprawy greków. Członkowie rządu greckiego, zebrani na sessyą w liczbie 60, do łez prawie poruszeni byli wiadomością, że wspaniały lud angielski okazuje przychylność ku ich sprawie. Lubo turcy powiększą nie wątpliwie wszelkie swoje usiłowanie w działaniach obecney kampanii, spodziewać się atoli wypada, że to jedynie wpływ będzie miało na powiększenie odwagi i zaufania w grekach, którzy ze swojey strony znaczne czynią postępy w dokładnem urządzeniu wewnętrznego stanu. Dowódcy woyska zaczynają uznawać władzę rządu; ztąd więc wyniknie jedność w obradach i działaniach wojennych, na czem dotąd zupełnie zbywało, i tak wielką było do oswobodzenia przeszkodą.

Dziennik Rozpraw donosi pod artykułem z *Korfu*, że peloponezki posiłkowy korpus, złożony z 10,000 ludzi pod wodzą jenerała *Nikitas*, odebrał od rządu greckiego rozkaz, udania się w pochód przy końcu miesiąca maja, ażeby w Tessalii złączyć się z woyskiem nadgranicznem. Zdaje się, iż grecy, trzymając się ściśle planu ułożonego w Astros, przez pierwszych swych jenerałów, nie myślą oddalać się zbytnie od teraźnieyszych swoich stanowisk, ale oczekiwać tam nowey armii tureckiey, którą Porta gromadzi w północney Tessalii. Niektóre tylko oddziały strzelców udadzą się naprzód dla korzystania z dogodnego położenia i trwożenia nieprzyjaciela. Jeżeli grecy zdołają odeprzeć w pierwszem spotkaniu woyska nieprzyjacielskie, udadzą się w tedy za niem do Macedonii. Oznaczyli już nawet plan przyszłego działania. Podług niego postępować będą więcey ku północy.

Co się tycze części zachodniey greckiey, to jest Albanii, rząd grecki polega spokoynie na jenerale *Bozzaris*. Dołączył on do swego korpusu suliotów; zresztą albańczykowie zamyślają się jąć oręża wtedy tylko, kiedyby nieprzyjaciel wkroczył do ich kraju; inaczey nie chcą należeć do woyny zupełnie ich niedbchodzącey, a w którey bez żadney dla siebie korzyści, utracili już tyle ludzi.

Kapitan *Diamanti* oszańcował się na półwyspie Kasandrze w Macedonii, zdobywszy ją, jak wiadomo, na turkach, w końcu zeszłey zimy. Ma on przy sobie oddział artylleryi. Wysyła kiedy niekiedy małe oddziały na równiny Kassandry i Saloniki, dla zwabienia tam nieprzyjaciela i zajęcia Macedonii.

WŁOCHY.

Państwo Papiezkie.
(z Gaz. Oester. Beobach.)

Ostatniey daty wiadomości z *Rzymu* pod dniem 16 lipca, zawierają naypomyślnieysze wiadomości o stanie zdrowia Oyca ś. Leczenie szło wprawdzie powolnie, ale bardzo skutecznie, i miano niewątpliwą nadzieję, iż Jego Swiątobliwość, pomimo podeszłego wieku, szczęśliwie tę przygodę przebędzie.

W nocy z 14 na 15sty lipca, w wiązaniu dachu sławnego kościoła ś. *Pawła* za murami (*Basilica di San Paolo fuori le mure*) przez niedbalstwo jednego robotnika wybuchnął pożar, który, pomimo wszelkich usiłowań naprędce przybyłych do gaszenia z sikawkami ludzi, cały, jedyny w swym rodzaju ten

dach (był z drzewa cedrowego) pochłonął; znaczna liczba kolumn, z rozmaitego gatunku marmuru wschodniego, wyjąwszy bardzo mało, częścią wywrócone, częścią w wapno obrócone zostały: z wielką trudnością uratowano klasztor, w którym Papież, przed swojem wyniesieniem na godność papiezką, mieszkał.

Anglia.

Londyn dnia 22 lipca.
(*z Gazety Warszawskiey.*)

Kommissyą wyznaczoną przez Króla Jmci, do odroczenia obrad parlamentowych składali: Hrabia *Westmoreland*, Lord Kanclerz, Hrabia *Liverpool*, Hrabia *Harowby* i Hrabia *Bathurst*. Lord Kanclerz czytał następującą mowę: „Milordowie i Mości Panowie! Otrzymaliśmy od Króla Jmci rozkaz, abyśmy WPanom oświadczyli zadowolenie jego z gorliwości i wytrwałości, jakie od początku posiedzenia poświęcaliście dla przedmiotow, które Monarcha uwadze WPanow polecił. Ma nadzieję Król Jmć, iż środki administracyyne, przedsięwzięte względem Irlandyi, biorąc swóy skutek, oddalą po części nieszczęście, które tę prowincyą połączonego królestwa dotknęło. Zapewniamy WPanów, iż możecie się spodziewać stałego, lecz umiarkowanego sprawowania władzy, którą Królowi Jmci powierzyliście, dla powściągnienia gwałtow, kray ten trapiących i dawania opieki poddanym jego. Z naywiększą radością uważa Król Jmć kwitnący stan wszystkich gałęzi handlu naszego i rękodzieł, oraz uprzątnienia trudności, które przez długi czas wstrzymywały rolnictwo. Mości Panowie izby niższey, rozkazał nam Król Jmć podziękować WPanom za fundusze, uchwalone na potrzeby krajowe w roku bieżącym, i zapewnić WPanow, iż mocno cieszy go ulga, jaką zmnieyszenie podatkow przynosi dla ludu. Milordowie i Mości Panowie! kazał nam Król Jmć uwiadomić WPanow, iż nayuroczystsze zapewnienia przyjacielskiego sposobu myślenia względem naszego kraju, odbiera od mocarstw zagranicznych. Lubo Król Jmć ubolewa, iż nie mógł przeszkodzić woynie, czuje jednak naywiększe zaspokojenie w tém, iż zasady, podług których postępuje, i polityka, którey się trzymać postanowił, zostały dzielnie wspierane przez WPanow, jako zgodne z interesami, i odpowiadające uczuciom narodu" W końcu oświadczył Kanclerz, iż obrady parlamentu odraczają się do d. 13 września.

Na balu maskowym danym d. 17 b. m. minister *Canning*, przybrany był w mundur jenerała hiszpańskiego.

Odebraliśmy tu wiadomości z *Lisbony*, dochodzące do d. 4 b. m. Gazeta dworska tameczna umieściła okolnik Hrabiego *Palmella*, ministra interessow zagranicznych, wydany d. 9 czerwca do posłów portugalskich przy dworach zagranicznych. Wystawia przyczyny zaszłey kontrrewolucyi i jey potrzebę. Uważają, iż rząd portugalski w chwili, kiedy nie doznaje oppozycyi w czynnościach swoich, dobrowolnie przyymuje na siebie zapowiedziany rzeczonym okolnikiem obowiązek, nadania ludowi konstytucyi, która równie ma być daleką od nieograniczoney władzy, jak od rewolucyynego bezrządu, a po nieskażonym charakterze i świałe wspomnionego Hrabiego, spodziewać się można, iż radą swoją pomagać będzie dobroczynnemu Monarsze w tak pięknym zamiarze.

Listy z *Gibraltaru* pod d. 28 czerwca donoszą, iż pierwszy oddział woyska francuzkiego wszedł d. 24 tegoż miesiąca do *Porto St. Maria*, a potem udał się do mostu *Suazo*: w tym czasie zawinęło kilka statków z żywnością do *Kadyxu*, i 1600 robotników pracowało około szańcow na wyspie *Leon*; między innemi wysypano 5 bateryy. Woysko hiszpańskie, które niemogło być użyte do obrony miasta i wyspy, jako to: artyllerya konna i jazdę, posłano w góry *Ronda* do korpusu jenerała *Zayas*, przy którym jest zbiegły jenerał francuzki *Lallemand*.

Tuteysza gazeta ministeryalna, *Coniec*, umieściła raport jenerała hiszpańskiego *Villacampa* do ministra woyny w *Kadyxie*, datowany z *Arcos* d. 19 czerwca. Narzeka w nim na nędzny stan korpusu swego, zbiegostwo żołnierzy i niechęć woyska; twierdzi, iż lud zaczyna uważać sprawę konstytucyonistów za sprawę fakcyi, która Hiszpanią przywodzi do zguby, i tak kończy: „Gdy wszystko to rozważam, i niemam dostatecznych środkow, niemogę więc ręczyć za pomyślność działań moich; sądzę owszem, iż niedaleką jest chwila, kiedy z całym moim sztabem mogę paść ofiarą zemsty woyska, mniemającego, iż prowadzę woynę przeciwną interessowi narodowemu. Spodziewam się, iż JW. Pan przełożysz Królowi Jmci to, com napisał, i przez gońca, raport niniejszy oddającego, uwiadomisz mię o postanowieniu Monarchy." Minister woyny *Osorio* odpowiedział d. 21 czerwca z *Kadyxu*, iż Król Jmć z powodu takiego pisma odbiera jenerałowi *Villacampa* dowództwo, a oddaje jenerałowi *Zayas*.

Pan *Anker* w Chrystyanii, przeglądając dawne mappy duńskie, wyszperał, iż wyspy Orkneyskie, zwane w języku duńskim Orköneer, zostały dane Anglii przez Danią w zastaw, za summę posagową dla Królowey Duńskiey, wchodzącey w związki małżeńskie z jednym z Królow naszych, pod warunkiem oddania ich za wypłaceniem tey summy. Wspominając o tem Pan *Clarke*, pisze, iż gdy od dawnych czasów wartość pieniędzy i ziemi znacznie się zmnieyszyła, Danija więc wypłacając małą summę mogłaby domagać się oddania wysp Orkneyskich.

Poseł perski dał d. 15 b. m. w Gravesand wspaniałą ucztę na pożegnanie, a nazajutrz popłynął na okręcie królewskim *Jasper*.

Londyn dnia 25 lipca.
(*z Korrespondenta Warszawskiego.*)

Dnia 23 przybył tu hiszpański goniec *Vego*, i oddał swoje papiery w wydziale spraw zewnętrznych.

Przybyła tu Pani *Catalani*.

W Irlandyi zaburzenia trwają ciągle. Nieszczęśliwy kray ten już od lat kilku trapiony jest wewnętrznemi niezgodami. D. 12 b. m. w *Belfast* był mocny pomiędzy ludem rozruch z następującego powodu. Przywieziona na pewnym okręcie beczka powszechnie zwracała na siebie podeyrzenie. Przedsięwzięto nakoniec otworzyć ją i znaleziono tam zwłoki średniego wieku niewiasty i trzyletniego dziecięcia. Zaniesiono natychmiast pomienioną beczkę ze zwłokami do policyi, gdzie się następująca wydała okoliczność. Dwóch ludzi nazwiskiem *Steward* i *Feeny*, prowadzili przez czas niejaki handel trupami, to jest, wykopywali je potajemnie z grobów i przedawali do użytku anatomicznego akademiom w *Glasgowie* i *Edynburgu*. Znaleziono na okręcie w beczce zwłoki byłey żony jednego szewca, przed kilku dniami zmarłey. Zwłoki dziecięcia poznane także były przez prawdziwego oyca.

Wiadomości rozmaite.

Z powodu przedsięwziętego zamknięcia czyli oblężenia *Barcellony*, gazeta berlińska umieściła następujący krótki opis tey drugiey główney twierdzy hiszpańskiey. *Barcellona* leży nad morzem śródziemném, między uyściem rzek *Llobregat* od południa, i *Besos* od wschodu. Jest jedném z naywarownieyszych miast półwyspu; od strony zachodniey broni jey cytadella, opatrzona rowami i dobremi szańcami, a od południowo wschodniey, mocny zamek *Montjoui* na górze wzniesiony o 125 sążni nad powierzchnią morza. Piękna ta i rozległa warownia panuje nad miastem, cytadellą, portem i okolicą; sztuka wyczerpała wszystko, co mogło służyć do jey obrony. Od morza zasłaniają *Barcellonę* bateryе tamy portowey, których ogień krzyżuje się z ogniem zamku *Montjoui*, i wyborny wał z kazematami, który nakształt tarasu rozciąga się ponad morzem, i ma nazwisko muru morskiego. Długość jego od bramy do zamku *Montjoui* wynosi w prostey linii 380 sążni. Od lądu są szańce, mogące dawać długi odpor; miasto otaczają liczne baszty, do których przystęp zasłaniają zewnętrzne

)A(

szańce, między któremi warownia *San Carlos* w stronie północno-zachodniey, i warownia *Pio* w stronie południowo-wschodniey, zasługują szczególniey na wspomnienie. Wał, zwany murem lądowym, zaczyna się od muru morskiego, a kończy przy nowey bramie w stoku; tworzy półowal i góruje nad okolicą, gdzie stoją piękne domy wieyskie, zwane *Torres*. Mały wał, między bramami nową i morską przy cytadelli, jest w naylepszym stanie. Główna twierdza, oraz warownie i szańce zewnętrzne są osadzone działami. Port między *Barcellonettą* i *Montjoni*, jest wystawiony na wiatr wschodni i niegłęboki. Jenerał *Castamios*, były Gubernator Katalonii, chciał go naprawić, przedłużeniem tamy ze skały do morza podług planu brygadyera *Smith*. Robota ta zaczęta w r. 1,817 ustała w r. 1,820. *Bercellona* posiada ludwisarnią naypięknieyszą w całey Hiszpanii, i wiele pięknych gmachów, jako to dom giełdy, komorę celną, pałac gubernatora, pałac byłego Hrabiego *Barcellony*, dom sądowy, ratusz, klasztor braci miłosierdzia i t. d. W roku 1821 było ludności 131,000. (*z Gaz. Warsz*)

W dalszém ciągnieniu loteryi na cztery majątki nieruchome, leżące w gubernijach niżehorodskiey, orłowskiey i tulskiey, i nadto na summę 1,322,000 rubli assygnacyami, wyszły numera następujące, z przypadającemi na nie wygranemi:

Dnia 16 lipca.

Ner 35.092 . . . . 25.000 rubli.
Ner 62.015 . . . . : 10.000 rubli.
Nra 1.359; 7.129; 54.492 i 167.440 po 500 rubli.
Nra 29.202; 40.745; 59.382; 86.185; 144.499 i 149.649 po 200 rubli.
Nra 8.247; 37.484; 48.858; 98.810; 136.478; 152.159 i 152.639 po 100 rubli.
Nra 6.085; 11.851; 12.307; 13.046; 19.722; 27.166; 34.500; 37.735; 51.232; 54.931; 61.027; 63.785; 86.060; 92.446; 107.047; 113.308; 115.264; 122.410; 124.409; 126.077; 130.716; 137.661; 138.582; 138.694; 145.165 i 164.788 po 75 rubli.
Nra 25.949; 134.192; 47.888; 151.776; 168.659; 152.369; 78.664; 144.632; 159.162; 94 976; 128.404; 114.195; 124.647; 98.522; 668; 56.418; 102.287; 167.114; 75.635; 4.159; 72.350; 5.202; 13.963; 169.832; 78.874; 2.580; 129.561; 31.420; 156.262; 77.521; 65.354; 107.905; 96.895; 121.944; 7.642; 16.963; 36.404; 19.022; 95.420; 167.125; 7.831; 32.485; 14.825; 80.385; 165.322; 24.901; 99.237; 73.624; 56.187; 84.741; 141.639; 168.216; 94.999; 47.226; 63.888; 67.958; 134.975; 74.777; 2.176; 42.688; 82.191; 109.384; 42.051; 15.304; 167.456; 169.394; 31.731; 141.412; 137.944; 15.490; 61.845; 77.556; 18.461; 116 881; 68.094; 59.943; 120.445; 146.970; 158.144; 144.337; 154.033; 56.476; 157.083; 129 323; 128.005; 109.693; 125.382; 89.438; 29.525; 43.579; 10.142; 165.569; 17.010; 67.445; 65.439; 72.571; 32 578; 94.472; 10.054; 87.448; 87.742; 64 993; 142.267; 90.260; 153.596; 114.568; 44.888; 9.197; 131.759; 139.324; 59.071; 56.679; 60.288; 60.568; 47.381; 124.939; 13.804; 6.847; 13.752; 151.263; 157.425; 65.385; 159.096; 148.058; 130 590; 56.905; 10.413; 7.904; 63 988; 103.253; 168.181; 45.509; 119.377; 167.485; 50.005 45.787; 67.900; 74.790; 137.180; 146.201; 133.268; 1.236; 132.384; 99.400; 126.158; 118.019; 153.413; 88.930; 108.858; 87.719; 2.131; 52.733; 139 985; 71.772 i 76.560 po 50 rubli.

Dnia 17 lipca.

Ner 88.346; 50 rubli i 100.000 rubli premium.
Ner 97.447; 75 rubli i 6.000 rubli premium.
Ner 67.586; 50 rubli 5.000 rubli premium i dom w Niższym Nowogrodzie.
Nra 43.443 i 57.482 . . . po 5.000 rubli.
Nra 9.040 i 11.594 : . . . po 200 rubli.
Nra 196; 5.879; 18.636; 34.054; 45.917; 61.395; 98.437; 146.271; 164.058; i 168.687 po 100 rubli.
Nra 37.566; 41.369; 57.295; 66 920; 136.430; 139 876; 142.187; 142.420; 155.320 i 165.695 po 75 r.
Nra 105.803; 8.009; 128.483; 74.596; 147 761; 115.023; 99.528; 163.637; 149.223; 111.758; 58.917; 112.139; 67 345; 86.647; 53.123; 148.410; 27.858; 83.117; 117.844; 96.834; 140.488; 30.714; 118.621; 123.455; 131.751; 36.986; 63.136; 146.034; 138.261; 69.847; 65.482; 137 821; 151.986; 160.508; 58.789; 10.948; 127 910; 154 986; 40.702; 56.332; 95.532; 75.590; 121.537; 92.294; 151.837; 110.415; 145.086; 32.748; 22.457; 85.227; 46.620; 35.032; 122 152; 158.760; 98.786; 84.381; 66.073; 34.685; 107.167; 140.838; 17.353; 96.039 i 53.501 po 50 rubli.

ОБЪЯВЛЕНІЕ.

1. Полевая Провіантская Коммисія Отдѣльнаго Литовскаго Корпуса объявляетъ, что на поставку провіанта для войскъ сего Корпуса, въ Гродненской, Виленской, Минской и Волынской Губерніяхъ и въ Бѣлостокской Области квартирующихъ, равно для Внутреннихъ тамо въ раіонѣ Корпуса состоящихъ и для находящихся въ Варшавѣ и окружности на продовольствіе оныхъ съ 1-го Генваря 1824 по 1-е Генваря 1825 годовъ, производится будутъ торги: въ Гродненской, Виленской, Минской и Волынской Казенныхъ Палатахъ, во 2-мъ отдѣленіи Бѣлостокскаго Областнаго Правленія и въ сей Коммисіи, въ Ноябрѣ мѣсяцѣ сего 1823 года, имянно: въ Бѣлостокѣ и Минскѣ 1, 2 и 3го, переторжки: 5, 6 и 7-го, числъ. Въ Вильнѣ, Гроднѣ и Житомирѣ 7, 9 и 12-го, переторжки: 13, 14 и 15-го числъ. Въ Варшавѣ 22, 24 и 26-го, переторжки: 27, 28 и 29-го числъ.

На сіи сроки вызываются желающіе къ торгамъ съ законными залогами, на сей разъ въ пятую часть противу подряда. Планъ и Кондиціи, по коимъ будутъ производиться торги и поставки, разосланы уже въ вышеозначенные казенные Палаты и въ Бѣлостокское Областное Правленіе и публично въ оныхъ будутъ открыты, а исчислительныя вѣдомости о потребности провіанта, въ слѣдъ за симъ тудаже будутъ препровождены; сверьхъ того тѣже Планъ и Кондиціи сообщены и Дворянскимъ Предводителямъ упомянутыхъ Губерній, у коихъ всякому желающему вступить въ торги, можно видѣть оные; и особо того можно видѣть сей Планъ и Кондиціи во всякое время въ Корпусной Провіантской Коммисіи въ Варшавѣ.

Ogłoszenie.

Polowa Prowiantska Kommissya oddzielnego Litewskiego Korpusu ogłasza, że na dostawę prowiantu dla woysk tego Korpusu w guberniach Grodzieńskiey, Wileńskiey, Mińskiey i Wołyńskiey i w Obwodzie Białostockim rozłożonych, również dla wnętrznych tam w raienie korpusu zostających i dla znaydujących się w Warszawie i w okręgu, na ich wyżywienie od 1go januaryi 1824 do 1go januaryi 1825 roku, będą się odbywać targi: w Grodzieńskiey, Wileńskiey, Mińskiey i Wołyńskiey Izbach Skarbowych, w 2gim oddziale Białostockiego obwodowego rządu i w tey Kommissyi, w miesiącu nowembrze teraźnieyszego 1823 r., a mianowicie: w Białymstoku i Mińsku 1, 2 i 3go; przetargi 5, 6 i 7go. W Wilnie, Grodnie i Żytomirzu 7, 9 i 12go; przetargi: 13, 14 i 15go. W Warszawie 22, 24 i 26go; przetargi 27, 28 i 29go.

Na te terminy wzywają się życzący do targow z prawnemi kaucyami, na ten raz w piątey części w proporcyi do całego podradu. Plan i kondycye, podług których mają się odbywać targi i dostawa rozesłane już do wyżey wyrażonych Izb Skarbowych i do Białostockiego obwodowego Rządu i publicznie w onych będą otwarte, wiadomość zaś o ilości potrzebnego prowiantu niezwłocznie tamże będzie przesłana; oprócz tego, tenże plan i kondycye zakomunikowano i Marszałkom szlacheckim pomienionych guberniy, u których, każdy życzący weyść w układy, może je widzieć; a nadto ten plan i kondycye można widzieć w każdym czasie w korpusney prowiantskiey Komissyi w Warszawie.

Pozwolono drukować. Z polecenia JW. Wojennego Litewskiego Gubernatora: Andrzey Bucharski Rzeczywisty Radca Stanu i Kawaler.

w Drukarni Redakcyi.

DODATEK DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO N. 93.

Wilno dnia 3 sierpnia v. s. 1823 Roku.

Dzierżawa 12letnia.

1. Skutkiem zaleceń Zwierzchności, Izba Skarbowa Litewsko-Grodzieńska ogłasza ninieyszém, iż majątki wakujące, w dołączającey się tabelli wyrażone, oddawać się będą z licytacyi w dwónastoletnią arendowną dzierżawę od dnia 12 kwietnia następnego 1824 roku. Wszyscy więc życzący wziąć je w arendę, raczą przybyć do teyże Izby Skarbowey z odpowiedniemi kaucyami w terminach: pierwszym 10, drugim 20 grudnia teraźnieyszego i trzecim ostatecznym 22 stycznia następnego 1824 roku. Działo się na sessyi w mieście Gubernskim Grodnie dnia 20 lipca 1823 roku.

Radzca Izby Skarbowey Symonolewicz. Sekretarz wydziałowy Doliński.

Tabella dóbr Skarbowych w Gubernii Litewsko Grodzieńskiey położonych, oddających się w dwónastoletnią dzierżawę od dnia 12 kwietnia 1824 roku.

N	Nazwiska dóbr.	Folwarki	Wsie	Liczba: Dymow	Liczba: Dusz płci męzkiey	Ilość Ziemi. Gruntu oromego i łąk: Włoki	Gruntu oromego i łąk: Morgi	Lasu i zarośli: Włoki	Lasu i zarośli: Morgi	Roczna intrata srebr.: Rubli	Kop.
	w Powiecie Grodzieńskim.										
1	Koniustwo Litewskie	—	6	151	286	57	—	—	—	640	$44\frac{1}{4}$
	w Powiecie Lidzkim.										
2	Dzierżawa Likance	—	—	—	—	4	—	1	—	9	—
3	— — — Oszmianiki	—	—	—	—	9	—	—	—	25	95
						Siana wozow 30					
4	— — — Uholniki	—	—	—	—	1	$4\frac{1}{2}$	—	—	13	20
	w Powiecie Nowogródzkim										
5	Dzierżawa Kucharzewszczyzna . .	—	—	—	—	1	$23\frac{1}{4}$	Las niewymierzony.		32	—
6	— — — Lipniszki	—	—	—	—	1	$12\frac{1}{2}$	1	$20\frac{1}{2}$	9	—
	w Powiecie Wołkowyskim.										
7	Dzierżawa Menczele	—	—	—	—	Ziemia nie wymierzona wysiewa się na niey $7\frac{1}{2}$ beczek i ukasza się 6 wozow siana.				47	70
	w Powiecie Brzeskim.										
8	Folwark Mrozowice	1	3	38	94	Obszerność gruntow nie jest dostatecznie wiadoma wysiewa się oziminy do 30 beczek i ukasza się 270 wozow siana.				1500	—
9	— — — Zamszany	1	1	43	151	51	10	Lasu i zarośli na $2\frac{1}{2}$ mili.		1275	—
						Siana 119 wozow					
	w Powieci Kobryńskim.										
10	Starostwo Drużyłowskie	2	4	95	257	50	15	—	—	1125	$11\frac{3}{4}$
						w tey illości sianożęcie i małe zarośle					
	w Powiecie Słonimskim.										
11	Jezioro skarbowe Bobrowickie . .	—	—	—	—	—	—	—	—	75	—

Radzca Izby Skarbowey Symonolewicz. Sekretarz wydziałowy Doliński.

Pokoje do najęcia.

1. Na ulicy Zamkowey, nie opodal placu Ratuszowego, w domie JW. Hrabi Paca pod Nrem 200 znayduiące się pokoje na 2gim piętrze z stayniami i wozowniami, oraz sklep handlowy z pokojami przyległemi do mieszkania, wolne są do najęcia od ś. Michała, to jest; od dnia 29 mca 7bra roku bieżącego. Ktoby sobie życzył, uprasza się zgłosić do zarządzającego w tymże domie Walentego Janowskiego

Oświadczenie.

1 Za Rozkazem JEGO IMPERATORSKIEY Mości.

Wypis z xiąg Ziemskich Powiatu Zytomierskiego.

Roku 1823 miesiąca czerwca 19 dnia. W roki sądowe Ziemskie Powiatu Zytomierskiego od dnia 18 roku i miesiąca na akcie wyrażonych, w Zytomierzu sądzić się zaczęte, przedemną Erazmem Jezierskim Sędzią Ziemskim Zytomierskim i xięgami ninieyszemi osobiście stawaiąc JO. Mikołay Xiąże Radziwił niegdy JOX. Mikołaja Radziwiła Generał Leytnanta bywszey Litewskiey konney Gwardyi syn, w celu zabezpieczenia całości majątku swego po rodzicach swoich w części przynależney na się przypadłego i osiągnienia onego w swoje posiadanie, następujące do akt niniejszych oświadczenie i zaskarżenie podał — Po śmierci Oyca żałącego się niegdy JO. Mikołaja Xięcia Radziwiłła w roku 1809 albo pierwey lub późniey nieco zaszły, na żałącego się i dwóch braci jego rodzonych JOO. Michała starszego i Franciszka naymłodszego Xiążąt Radziwiłłow (gdyż 4ty brat naystarszy niegdy JO. Karol Xiąże Radziwiłł bezdzietnie zszedł z tego swiata) prawem naturalnym spadły dobra dziedziczne Zyrmony z folwarkami i przyległościami w powiecie Lidzkim, i dobra Jawor z folwarkami i przyległościami w powiecie Słonimskim, a wszystkie w Gubernii Grodzieńskiey położone, intraty roczney do dwóch kroć sta tysięcy czyniące, tudzież różne ruchomości i remanenta w nich znayduiące się, oraz i summy tak w gotowiznie jako i na kredytach będące; z powodu zaś iż tak żałącysię jako i brat naymłodszy JOX. Franciszek Radziwiłł zostawali wówczas w małoletności wieku swego, całkowity ten majątek, pod opiekę i zarządzenie JO. Michała Xięcia Radziwiłła jako brata naystarszego i już pod ten czas pełnoletniego, tudzież W. Franciszka Edwarda dwóch Imion Pileckiego dostał się, a lubo prawa krajowe a mianowicie Statut Litewski w rozdziale 6 artykule 4 pod Tytułem, „nauka opiekunow, jako mają opiekę swą na się brać“ położony i konstytucye w latach 1565ym i 1775ym ustanowione, nie tylko porządek przyimowania i sprawowania opieki w tychże prawach obszernie wyszczególniony przepisały, ale

nawet zdawania corocznie rachunku z sprawowaney opieki obowiązek na opiekunow włożyły. Przecież opiekunowie wyżey mianowani porządku i obowiązku takowych, prawami przepisanych, uchybiwszy i majątek rzeczony załącemu się w trzeciey części przynależny, czy to wspólnie obydwa czy też pojedyńczo na przemiany nie tylko do czasu wyyścia z lat małoletnich żałącego się, ale i dotąd, acz już żałący się rok 27 wieku swego kończy, przez lat blizko piętnaście posiadając, i znaczne w niey zniszczenia, jako to przez wycięcie i spustoszenie lasów, przez zubożenie i rozpędzenie poddanych, i przez inne nadużycia poczyniwszy, ani tegoż majątku, ani kalkulacyi z niego żałącemu się nie zdali; z czego wszystkiego pretensya ze strony żałącego się w ogóle do miliona zł. sr. ku majątkowi rzeczonych opiekunów utworzyła się. Oprócz dóbr i majątku powyżey wyszczególnionego, po śmierci tegoż niegdy oyca żałącego się, spadły jeszcze dobra Czerese i Sieliszcze z folwarkami, przyległościami i różnemi remanentami, prawem lenności posiadane, w Gubernii Mińskiey ptcie Dziśnieńskim położone, intraty roczney przeszło 100,000 zł. sr. czyniące, do użytkowania z prowentów, w równey części każdemu z synów tegoż niegdy oyca przynależne, z których także od roku 1817 w possesyach arędownych zostających, brat starszy żałącego się JO. Xiąże Michał Radziwiłł aż do roku teraź. samowolnie całkowite prowenta zabierając, onych w trzeciey części żałącemu się nie udzielał, z czego także pretensya ze strony żałącego się do majątku wspomnionego JO. Michała Xięcia Radziwiłła reguluiąca się, do dwóchkroć sta tysięcy zł. srebr. zanosi, nadto jeszcze w roku 1821, tenże brat żałącego się JO. Michał Xiąże Radziwiłł, zaproponowawszy tak żałącemu się jako i bratu naymłódszemu JO. Franciszkowi Xięciu Radziwiłłowi, aby zezwolić na okupno z dóbr Zyrmońskich folwarku Tarnowszczyzna zwanego z pod zastawy, zaciągnąć dług w banku Sankt petersburskim zajemnym na zakład przeszło tysiąca dusz męzkich z dobr Żyrmońszczyzny i Jaworszczyzny dotąd niedzielnych, i w tym celu pozyskawszy braterskie zaufanie, za wydanemi sobie do tego plenipotencyami, summę przeszło trzykroć sto tysięcy w tymże banku na przedmiot wyżey wymieniony zaciągnął: ale w tym niechcąc się wywzajemnić braterskiemu zaufaniu, dotąd ani folwarku Tarnawszczyzna zwanego z pod zastawy nieokupił, ani summy zaciągnioney w banku w trzeciey części żałącemu się przynależney, pomimo kilkokrotne oto ze strony żałącego się nalegania, nieoddał, zkąd podobnież pretensya żałącego się do majątku tegoż brata przeszło na sto tysięcy zł. srebr. reguluje się, nad wszystko zaś, kiedy żałący się chcąc już przyść do władania majątkiem swoim i użytkowania z niego, więcey jak od roku (aby JO. Michał Xiąże Radziwiłł jako brat naystarszy ku dopełnieniu działu dóbr dziedzicznych kluczów Zyrmońskiego i Jaworskiego przystąpił, schedy trzy z onych ułożył i młódszym swym braciom do wyboru podał, aby z tychże dóbr była zdana kalkulacya z usatysfakcyonowaniem zbieranych przez lat 15 prowentów, w trzeciey części żałącemu się należnych, aby z dóbr Czerese i Sieliszcze lennych dochody przez lat sześć od possesorów arędownych zabrane, w trzeciey części żałącemu się były zwrócone; i aby summa w banku zajemnym Sankt petersburskim na okupno folwarku Tarnowszczyzna zwanego wzięta, była na tenże przedmiot użytą i obróconą lub w trzeciey części żałącemu się zwróconą) od tegoż brata swego zażądał, to w tym żadnego skutku dotąd nieotrzymał, zatym z tego powodu żałący się przymuszonym został to wszystko powyższe, tak publiczności jako i aktom ninieyszym objawić, i o co gdzie z porządku właściwego wypadnie, czynność prawną zapowiedzieć; co też i w rzeczy samey oświadcza i zapowiada, a razem z przyczyny takowego zapowiedzenia oddzielając wszelkie swe działania, we wszystkich tak ekonomicznych jako i prawnych interessach dóbr Żyrmońszczyzny i Jaworszczyzny tyczących się, od działań podobnychże braci swoich wszelkie plenipotencye komu bądź do rzeczonych interessów dotąd z rzeczy swey wydane, odwołuje, niszczy i kassuje. Mikołay Xiąże Radziwiłł. Z których xiąg i ten wypis pod pieczęcią Ziem. Powiatu Żytomirskiego wydaje się, Pisan w Mieście JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI Zytomierzu.

Zgadza się z Aktami, zaświadczam Grzegorz Kaleński Ziem. Zytom. Sądu v. Regent.

Czytałem Franciszek Zabawski.

Jako ten manifest, wolno drukować, zaświadczam Sędzia Ziem. Zytom. Erazm Jezierski.

---

3 Za remissą Sądu Głównego Litewsko-Wileń. 2go Departamentu, w Sądzie Ziemskim Ptu Wileń. odchodziła sprawa między kredytorami i pretensorami do funduszow JPanow Franciszka i Tekli Domańskich stosunki czyniącemi, we wzajemney oblikwidacyi, maiąca postać jednoczasowey sprawy konkursowey; w którey jako na pierwszym terminie Sąd właściwe dylacye, kopii z spraw i dokumentow komportacyi uznawszy, między possesorami tradycyinemi i dalszego tytułu akta inkwizycyi kalkulacyi i weryfikacyi, a między zastawnemi inkwizycyi i weryfikacyi przeznaczył, i do wyexpedyowania onych (etiam w niestanności któreykolwiek strony) termin dnia 15 8bra 1823 roku zamierzył, żeby kredytorowie i pretensorowie JPana Franciszka Domańskiego z jakiegokolwiek bądź źródła do funduszow onego pretensye mieć mogący, sub amissione rei do jednoczasowey łączyli się rozprawy, a debitorowie że w ich niestanności oczywisty nastąpi wyrok, zatym niedogodnoście przydarzyć się mogące własney winie przypisać będą powinni, w teyże jednoczasowey stawali rozprawie, zastrzegł, i w przyszłym sprawy przypadnieniu rozprawę zapewnił, ażeby więc o takowym postanowieniu wszystkich interesowanych stron doszła wiadomość, ninieysza trzykrotna do gazet KuryeraLit. podaje się awizacya.

Przedaż towarów skonfiskowanych.

2. W Wileńskiey Składowey Tamożni będą się przedawać we 3ch terminach, to jest, 4, 7 i 9 augusta skonfiskowane towary: 177 chustek bawełnicznych naboykowych; i borli farbowaney $34\frac{1}{2}$ arszynow, życzący kupić wzywają się na powyższe terminy.

Kurs wileński na assygnaty od dnia 31 julii rubel srebrny 3 rub $77\frac{1}{2}$ kop., czerwony złoty nowy r. 11 kop. 70, stary r. 11 kop. $51\frac{1}{2}$, imperyał r. 36 kop. $60\frac{1}{2}$.